

S spremembo naše tričrkovne kode pa bo več škode kot koristi, če je ne bomo izvedli dosledno. V tem primeru bo vnesla le dodatno zmedo. Zato bi bilo zelo smiselno, da bi jo uporabljali tudi kot avtomobilsko oznako. Prav tako bi morali novo krajšavo čimprej uveljaviti pri prenosih športnih prireditev, saj vemo, da športniki zelo veliko prispevajo k večji prepoznavnosti naše države.

Vidimo, da je možnosti zamenjav in nesporedov, povezanih z imenom naše države, kar precej. Da bi bili prepoznavnejši, moramo torej poskrbeti za nedvoumne oznake in krajšave, ki bodo asociirale na našo državo in njeno ime. Žal so bile naše poteze na tem področju zelo neposrečene. Zaradi dvoumnosti krajšave SLO moramo slednjo čimprej zamenjati s krajšavo SVN, ki je, kot smo videli, mnogo boljša. Utegne nam priti prav, tudi če sami nekaj vemo, kako nam pravijo oziroma pod kakšnim imenom našo državo nas poznajo drugi. Le tako se bomo znali rešiti iz zagat, ko nas zamenjajo s kom drugim, ali pa ne vedo, kam bi nas umestili.

1. *Enciklopedija Slovenije. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1987–1998.*
2. King, J., Nebeský, R. 1995: *Czech & Slovak Republics. Lonely Planet Publications. Hawthorn.*
3. Klinar, S. 1994: *Slovenska zemljepisna imena v angleških besedilih. Didakta. Radovljica.*
4. Korošec, B. 1978: *Naš prostor v času in projekciji. Geodetski zavod SR Slovenije. Ljubljana,*
5. Perko, D. 1996: *Standardizirana imena držav v slovenskem jeziku. Geografski obzornik, 43, št. 4. Ljubljana.*
6. *Slovar slovenskega knjižnega jezika. Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Državna založba Slovenije. Ljubljana, 1970–1991*
7. *Slovenski standard SIST ISO 3166: Kode za predstavljanje imen držav in drugih ozemelj. Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo. Ljubljana, 1996*
8. *Veliki družinski atlas sveta. Istituto geografico de Agostini in Državna založba Slovenije. Ljubljana, 1992.*

PETINSEDEMESET LET GEOGRAFSKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE OZIROMA ZVEZE GEOGRAFSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE Milan Natek

Začetki ustanovitve stanovskega društva so pomembna prelomnica v zgodovini vsake stroke. Med drugimi kažejo na številčno moč posamezne vede, obenem pa je mogoče v vsakem takem gibanju zaznati temeljne strokovne in znanstvenoraziskovalne potrebe in cilje na posameznem področju.

Strokovni in znanstvenoraziskovalni temelji slovenske geografije, ki sodi med temeljne nacionalne znanstvene discipline, so bili postavljeni z ustanovitvijo, delom in razvojem slovenske univerze v Ljubljani leta 1919. Okrog mlade znanstvene discipline, ki raziskuje zapletene in med seboj povezane odnose med okoljem in človekom ter njune medsebojne vzročno-posledične vplive in vezi, se je zbrala skupina mladih, narodno in socialno osveščenih, od vojnih grozot zaznamovanih, a nadarjenih, delovno zavzetih, strokovno prodornih in ambicioznih študentov geografije in sorodnih strok. V mladi, na nacionalnih koreninah temelječi stroki, ki je veljala povsod po Evropi za eno izmed poglavitnih nacionalnih ter državotvornih znanstvenih disciplin, so videli študenti geografije uresničitev dolgoletnih želja in sanj, in sicer da naj slovensko zemljo in njene pokrajine ter ljudi proučujejo domači strokovnjaki. Ti mladi ljudje se niso povsem zadovoljili z objektivnim znanjem, ki jim ga je nudil univerzitetni študij. Želeli so mnogo več. V čim krajšem času so hoteli nadoknaditi zamujeno ter z novimi in lastnimi spoznanji in ugotovitvami postaviti trdne temelje slovenski znanstveni geografiji. Z vsem in najrazličnejšim strokovno-raziskovalnim delom, ki je bilo docela pionirsko na prenekaterem znanstvenem področju, so bogatili slovensko geografsko misel, obenem pa marsikaj vrednega in trajnega prispevali tudi v zakladnico svetovne geografije. Že tedaj je namreč prevladovalo trdno spoznanje, da študij geografije z diplomom daje samo osnovna napolnila in izhodišča za vsestransko delo na različnih področjih. Omejene materialne možnosti na slovenski univerzi niso bile najbolj vzpodbudne za mlade ljudi, ki so želeli svoje znanje in sposobnosti nameniti strokovnemu napredku in vsesplošnemu narodnemu preporodu. V nakazanih razmerah in namenih je bilo 4. 3. 1922. leta ustanovljeno študentsko Geografsko društvo, ki je v kasnejših obdobjih dopolnjevalo in

spreminjalo svojo začetno organizacijsko zasnovo ter vsebinsko širilo in bogatilo svoj delovni program.

Na izrednem občnem zboru 19. 10. 1925 je iz študentovskega stanovskega društva nastalo Geografsko društvo Ljubljana, ki je v svojih vrstah vključevalo večino akademsko izobraženih geografov pa študente geografije in sorodnih ved kakor tudi ljubitelje geografije. K takšni organizacijski in vsebinski spremembi ter preusmeritvi društva so narekivale dolgoročne potrebe po smotrnem in uspešnem vključevanju profesorjev geografije v proučevanje mnogih aktualnih geografskih problemov Slovenije, ki so s svojo pojavnostjo neposredno vplivali na socialno-gospodarski utrip domala vsega prebivalstva. V prenovljeni organizacijski in dopolnjeni vsebinski zasnovi je delovalo društvo vse do 2. svetovne vojne. Z vsem svojim mnogostranskim in uspešnim javnim delom je umolknilo takoj po okupaciji Slovenije.

Tudi študenti geografije, ki so prihajali na ljubljansko univerzo iz vseh slovenskih, tudi najbolj obrobni pokrajin in predelov, niso stali ob strani. Poleg živahnega dela v geografskem seminarju sta jih vedno družili želja in potreba po temeljitejšem spoznavanju slovenskih pokrajin, njihovih geografskih značilnosti in socialno-gospodarskih problemov. Izdelali so si program izven študijskih dejavnosti, ki jim je ponujal načrtno obiskovanje in seznanjanje s tistimi slovenskimi območji, ki niso bila zajeta v redni program ekskurzij geografije na slovenskih univerzi. Vsakoletno naraščanje slušateljev geografije in želje po spoznavanju Slovenije so spodbujale ustanovitev Akademskega geografskega kluba leta 1931. V njegovem okviru so bila številna strokovna in potopisna predavanja, večdnevne ekskurzije po Sloveniji, zamejstvu, Jugoslaviji in tujini. Akademski geografski klub je imel tudi znanstveni fond, ki je nagrajeval najbolj izvirna in odmevna geografska raziskovalna dela študentov. Najbolj doživeta in odmevna so bile študentska študijska potovanja po Prlekiji in Prekmurju, na Koroško, v Bolgarijo in Carigrad.

Po osvoboditvi so na izrednem občnem zboru, ki je bil 20. 11. 1945, obudili vso nekdanjo društveno dejavnost ter jo razširili na številna nova področja. Vseskozi je v njegovem okviru deloval tudi študentski odsek ali klub. Iz leta v leto je društvo razširjalo svojo dejavnost in temu primerno razširjalo tudi svojo organizacijsko podobo. Ustanovljene so bile najrazličnejše komisije, odseki, sekcije in drugo (šolska geografija, znanstveno delo, klimatologija,

kartografija itd.). Nove oblike društvene dejavnosti in organiziranosti, ki so se sprva večinoma naslonile na obstoječo upravno razdelitev Slovenije, niso le okrepile stanovske zavesti in pripadnosti, temveč so prispevale k nastanku novih središč društvenih jeder, ki so se zlivala v enotno stanovsko organizacijo. Ustanovljene so bile območne društvene sekcije in poverjeništa po vseh večjih in pomembnejših slovenskih središčih. Iz območnih sekcij so nastale podružnice in kasneje samostojna pokrajinska geografska društva.

Na pobudo nekaterih aktivnih mariborskih geografov je bila v aprilu leta 1952 ustanovljena mariborska sekcija Geografskega društva; njen prvi načelnik je postal prof. Zvonimir Hočevar. Leto kasneje je začela z delom celjska sekcija GDS, ki jo je vodil prof. Anton Sore. Na občnem zboru dne 2. 3. 1957 je bila prof. Slava Rakovec izvoljena za načelnico kranjske podružnice GDS. Po objavljenih poročilih o delu GDS (prim. Geografski vestnik in Geografski obzornik) povzemamo, da so na občnem zboru, dne 11. 1. 1959 sklenili, da se društveni poverjeništvu v Ljubljani in Novem mestu ukineta in namesto njih ustanovita podružnici. Ustanovni občni zbor ljubljanske podružnice je bil 13. 1. 1960 in njen vodja je postal prof. Branko Torkar. Novomeška podružnica je imela občni zbor 13. 2. 1960, na katerem je bil prof. Bogomir Kovač izvoljen za njenega predsednika. Skladno z društvenimi pravili so se tudi spreminjala poimenovanja območnih ali pokrajinskih členov GDS (poverjeništvu, sekcija, podružnica, aktiv). Vse večje društvene akcije, ki so bile povezane s tehnično-organizacijskimi pripravami za posamezna zborovanja, so spodbudile geografe na posameznih območjih k tesnejšemu sodelovanju in osnovanju ustreznega novega stanovsko-društvenega jedra. Tako so bili nekaj časa zelo dejavni geografi v Pomurju, Mežiški dolini, Posočju, Koprskem primorju, na Goriškem, Notranjskem in morda še kje. V letu 1995 je pričel z delom Ptujsko geografsko društvo in v jubilejnem letu 1997 je bila na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani ponovno ustanovljena študentska sekcija ljubljanskega geografskega društva.

V začetku osemdesetih let so številna in najmočnejša območna društvena jedra prerasla v samostojna društva. Geografsko društvo Gorenjske je bilo ustanovljeno 26. 1. 1984, ljubljansko geografsko društvo se je osamosvojilo 17. 5. 1984. Geografsko društvo Maribor je imelo ustanovni občni zbor

19. 9. 1984; v njegovem okviru sta delovala pomurski in ptujski aktiv, ki je deset let kasneje prerasel v samostojno društvo. Geografsko društvo celjske regije je bilo osnovano 10. 4. 1985, Primorske s sedežem v Kopru 14. 11. 1984, Geografsko društvo Nova Gorica pa je nastalo 27. 8. 1985. Ob priliki 13. zborovanja slovenskih geografov na Dolenjskem, in sicer 14. 10. 1984, je bila na ustanovni skupščini v Dolenjskih Toplicah ustanovljena Zveza geografskih društev Slovenije (ZGDS).

Osnovna namembnost ZGDS je usklajevati delo geografskih društev na območju celotne države; organizacijsko podpirati strokovno in znanstvenoraziskovalno delo posameznih društev; spodbujati proučevanja aktualnih geografskih in prostorskih ter socialnih problemov, spodbujati in usmerjati modernizacijo pouka geografije na vseh stopnjah izobraževanja, prirejati strokovna zborovanja, posvetovanja, tečaje in didaktične delavnice, predavanja in strokovne ekskurzije po državi in v tujino; izdajati Geografski vestnik in Geografski obzornik ter drugo strokovno literaturo; spodbujati celostno proučevanje našega zamejstva, izseljeništa in zdomarske problematike; nuditi vsestransko strokovno pomoč slovenskim geografom, ki delajo v zamejstvu ali v tujini, in nenazadnje pospeševati in razvijati stike s podobnimi in sorodnimi stanovskimi društvi in združenji doma in v tujini ter tvorno sodelovati z Mednarodno geografsko zvezo in njenimi delovnimi telesi. V nakazanem obsegu in seznamu nalog ter drugih strokovnih obveznosti je zarisana osnovna dejavnost ZGDS in temu primerna je tudi njena organizacijska zasnova. Njena delovna telesa so: Nacionalni komite za geografijo, ki skrbi za stike s tujino in za uveljavitev slovenske geografije v svetu, pa Izvršilni odbor, štiri nosilne Komisije, in sicer za znanstvenoraziskovalno delo, vzgojo in izobraževanje, tisk ter finančno-gospodarske zadeve. Pri ZGDS obstaja in deluje tudi podkomisija za geografsko terminologijo in zemljepisna imena, v okviru Izvršilnega odbora so Odbor za priznanja in imenovanja ter občasni organizacijski odbori za pripravo posameznih prireditiv.

Že od nekdanj ima osrednja slovenska geografska stanovska zveza pomembno vlogo pri spodbujanju, usmerjanju in usklajevanju temeljnega znanstvenoraziskovalnega dela na področju geografije. Poleg temeljnih raziskav, ki dajejo poglobljeno in obče vedenje o naših pokrajinah in njihovem prebivalstvu, spodbuja in podpira tudi proučevanja aktualne

in pereče prostorske, gospodarske in socialne problematike Slovenije in njenih posameznih predelov kakor tudi našega zamejstva. Pomembna je zasluga slovenskih geografov, da so zelo zgodaj, že pred 2. svetovno vojno, opozorili in proučevali socialno-gospodarske probleme viničarstva in kolonata, sisteme zemljiške razdelitve, ki so neposredno vplivali na oblikovanje značilnosti slovenske kulturne pokrajine, pa na agrarno preobljudenost slovenskih pokrajin, izseljeništvu in sezonsko zaposlovanje ter vozaštvo delovne sile. S številnimi izvirnimi izsledki in spoznanji so bili zarisani in ovrednoteni prenekateri geografski, gospodarski in obče socialni problemi, ki so se porajali vzporedno z industrializacijo, deagrarizacijo in urbanizacijo slovenskih pokrajin. Izluščena in opredeljena so bila naša razvita in nerazvita pa celostna problematika depopulacijskih, hribovskih, obmestnih in obmejnih območij. V sklopu temeljnega, usmerjenega ali aplikativnega raziskovalnega dela niso bila prezrta naša mesta in industrijska središča ter druga zgostitvena območja s številnimi nepredvidljivimi razvojnimi težnjami in usmeritvami, ki so neposredno vplivale na degradacijo življenjskega in sploh geografskega okolja.

Slovenska geografija je vedno znala prisluhniti utripom časa in potrebam družbe. Njeni raziskovalni vzvodi so bili vselej usmerjeni v pokrajino in v vsakdanji življenjski utrip različnih slojev prebivalstva. Z izvirnimi in mnogovrstnimi raziskovalnimi dosežki slovenska geografija ni bogatila samo svojega lastnega znanja in vedenja o slovenski zemlji in njenem človeku, temveč je z njimi bogatila tudi druga in sorodna področja, predvsem tista, ki se ukvarjajo z urejanjem ali preurejanjem prostora, regionalnim in prostorskim načrtovanjem, okoljevarstveno problematiko, zaščito in varovanjem pred naravnimi in drugimi ter tehnološkimi nesrečami itd. Najraznovrstnejše geografske regionalizacije in proučevanja omrežja centralnih naselij so naletela na širok odmev in uporabnost na področju turizma, infrastrukture, državne uprave itd. Številne geografske raziskave so s svojimi temeljnimi spoznanji obogatile tudi sorodna področja in so prispevale k aplikativnemu vrednotenju mnogih geografskih spoznanj in zakonitosti.

Po 2. svetovni vojni, ko je slovenska geografija z novimi organizacijskimi oblikami in gmotnimi podporami dobila nov zagon pri proučevanju slovenske zemlje in njenega prebivalstva, so se pojavile tudi potrebe po sprotne seznanjanju kolegov z novimi raziskovalnimi spoznanji in dosežki. Z utrditvijo po-

stavljene organizacijske podobe društva, ki je zajelo v svojih vrstah večino aktivnih geografov na Slovenskem, so bili postavljeni pogoji za redna strokovna srečanja slovenskih geografov. Sprva so strokovno srečanje vseh slovenskih geografov imenovali kongres, od leta 1962 pa zborovanje.

Prvi kongres slovenskih geografov je bil v Kamniku od 7. do 9. 9. 1952 in njegova osrednja tematika je bila namenjena geografskemu proučevanju urbanizacije in podeželja ter problemom domoznastva. Drugi kongres, ki je bil v Mariboru od 24. do 26. 9. 1954, je podprl potrebo po sistematičnem proučevanju severovzhodne Slovenije. Od 20. do 25. 8. 1956 je bil v Murski Soboti vseslovenski geografski seminar, na katerem je bila predstavljena ta najbolj odmaknjena slovenska pokrajina. Obenem so bile s posebnimi ekskurzijami (terenskim delom) predstavljene metode proučevanje lokalne geografije in možnosti ter potrebe aplikativne usmerjenosti geografskih proučevanj. Portoroško srečanje slovenskih geografov (12.–15. 9. 1957) je predstavilo številne in aktualne geografske značilnosti Slovenske Istre, ki je leta 1954 prišla pod okrilje matične domovine. Konec junija 1960 je bil celotedenski seminar v Novem mestu. Njegovo težišče je bilo namenjeno lokalni geografiji, geografskim značilnostim in problemom Dolenjske ter uvajanju učiteljev geografije v terensko raziskovalno delo. Naslednje srečanje slovenskih geografov je bilo v Velenju od 7. do 9. 5. 1964. Posvečeno je bilo poznavanju Savinjske Slovenije, lokalni geografiji, geografskemu izobraževanju in fizični geografiji. Dve leti zatem je bilo 7. zborovanje v Novi Gorici (20.–23. 5. 1966), na katerem so bile prikazane značilnosti goriškega območja kot obmejne regije ter njen gospodarski in socialno geografski razvoj.

Za prvo obdobje zborovanj slovenskih geografov, ki se zaključuje z novogoriškim srečanjem, je značilno, da je bila večina predstavljenega gradiva in raziskovalnih izsledkov objavljena v periodičnem geografskem tisku (Geografski vestnik in Geografski obzornik). Izjemi sta pomurski in dolenjski seminar, katerih gradivo je bilo natisnjeno v posebnih knjigah: »Geografski zbornik« (ur. S. Ilešič, Murska Sobota 1959) in »Dolenjska zemlja in ljudje« (ur. I. Gams in R. Savnik, Novo mesto 1962).

Osmo zborovanje je bilo na Ravnah na Koroškem od 12. do 14. 9. 1969. Tudi takrat je bila pokrajina »gostiteljica« podrobno predstavljena z regionalnega vidika, pregledno pa so bili osvetljeni tudi

sosednji predeli avstrijske Koroške – Podjuna in Velikovoško podgorje. In prvič je bila na zborovanju predstavljena sodobna geografska problematika celotnega slovenskega zamejstva. Skoraj po štiriletnem premoru je bilo naslednje zborovanje v Rogaški Slatini (5.–7. 10. 1973), ki je na novo osvetlilo podobo rogaško-voglajnskega podolja ter Posotelje s Kozjanskim. Po štiriindvajsetih letih so se slovenski geografi ponovno srečali v Mariboru. Mesto pod Pohorjem je gostilo njihovo 11. zborovanje, in sicer od 28. do 30. 6. 1978. Zborovanje je naglasilo potrebo, da se okrepijo vezi med znanstvenoraziskovalnim delom in aplikativnimi potrebami družbe oziroma prakse. Celostna geografska problematika Gorenjske je bila zajeta v prispevkih za 12. zborovanje, ki je bilo v Kranju in na Bledu od 15. do 17. 10. 1981. Njegova značilnost je, da je bilo na njem predstavljenih 28 referatov oziroma poročil in da je zbornik z referati izšel že pred zborovanjem. In odtlej dalje se je ta koristna navada ohranila vse do zadnjega zborovanja.

Trinajsto zborovanje je bilo posvečeno nekaterim aktualnim problemom Dolenjske in Bele krajine (Dolenjske Toplice, 12.–14. 10. 1984). Zanj in za vsa naslednja zborovanja je značilna aktivna udeležba in sodelovanje številnih mlajših znanstvenoraziskovalnih delavcev, ki z novimi in svežimi pristopi ter spoznanji bogatijo slovensko geografsko misel. Štirinajsto zborovanje je bilo v Postojni (od 15. do 17. 10. 1987), kjer so bila osvetljena nekatera nova spoznanja o Notranjski in njenih pokrajinskih enotah. Po triintridesetih letih so primorski geografi ponovno pripravili zborovanje v Portorožu (24.–27. 10. 1990), ki je številnim udeležencem postreglo z aktualnimi prostorskimi, socialno-gospodarskimi pojavi in značilnostmi, ki zelo svojsko opredeljujejo geografsko podobo Slovenske Istre. 16. zborovanje je bilo v Celju (21.–23. 10. 1993) in je bilo namenjeno ožjemu Posavinju. V zborniku razprav so objavljene številne geografske strokovne podlage, ki pomenijo tehtne osnove za razmislek o možnostih regionalnega in prostorskega razvoja zahodnega dela celjske regije. S sorodno tematiko in problematiko ter z regionalnogeografskimi razčlenitvami Spodnjega Podravja s Prlekijo se je ukvarjalo tudi zadnje, 17. zborovanje, ki je bilo na Ptujju od 23. do 26. 10. 1996.

Vsebinska priprava zborovanj je povezana s predstavitvami podrobnejših proučitev pokrajine, kjer je zborovanje ter njenih najbolj žgočih geografskih, geoekoloških, gospodarskih, socialnih, demo-

grafskih, upravno-teritorialnih, prometno-gravitacijskih in drugih problemov. Na ta način se slovenski geografi načrtno seznanjamo z značilnostmi in posebnostmi slovenskih pokrajin ter z njihovimi vsakdanji ali strukturnimi problemi. Doslej ugotovljena nova spoznanja in problematika, ki temeljijo na sistematični proučitvi posameznih pokrajin, so objavljena v dvanajstih knjigah – zbornikih, ki obsegajo skupaj blizu 3500 strani. In prav v njihovi vsebini so pregledno zarisane sodobne raziskovalne smeri in razvitost slovenske geografije.

Poleg zborovanj, ki so ena izmed oblik seznanjanja javnosti z znanstvenoraziskovalnimi dosežki slovenske geografije in občega preverjanja ustreznosti uporabljenih raziskovalnih metod in sredstev, je bilo društvo pobudnik in organizator številnih strokovnih posvetovanj, seminarjev, simpozijev idr. Med nje vsekakor sodijo od leta 1986 llesičevi dnevi, ki so postali redna oblika permanentnega in dopolnilnega izobraževanja učiteljev geografije.

Slovenska geografija se nikdar ni zapirala v ozke strokovne in nacionalne okvire, temveč je s svojim praktičnim delom vedno iskala delovnih in programskih stikov s sosedi in tujino. Zato v tem pregledu ne moremo prezreti, da je bil leta 1932 v Rimskih Toplicah sestanek jugoslovanskih geografov, ki so sklenili, da bo njihov drugi zbor v Ljubljani oziroma v Sloveniji. (Prvi kongres jugoslovanskih geografov je bil od 27. do 29. 4. 1927 v Beogradu.) Srečanje, ki mu je prisostvovalo več kot sto udeležencev, je bilo od 4. do 6. 10. 1933 v Ljubljani, z ekskurzijo po Gorenjskem. Tudi po 2. svetovni vojni so bili slovenski geografi med pobudniki povezovanja geografov cele države. GDS je skupaj s Hrvati pripravilo prvi po vojni kongres geografov Jugoslavije (od 3. do 8. 10. 1949), in sicer po osvobojenih in k Jugoslaviji priključenih predelih Istre in Slovenskega Primorja z zaključkom v Bohinju in na Bledu. Prav tako je bilo GDS organizator in vsebinski utemeljitelj 6. kongresa jugoslovanskih geografov, ki je bil v Ljubljani od 27. 9. do 3. 10. 1961 in z ekskurzijami po osrednji in severovzhodni Sloveniji. Med pomembnejšimi prireditvami, ki so jih sprejeli naši kolegi pred zadnjo vojno, je soorganizatorstvo tretjega kongresa slovanskih geografov in etnografov, ki je bil v Jugoslaviji od 4. do 17. maja 1930. Udeleženci so si v Sloveniji ogledali Belo krajino, Dolenjsko, Ljubljano in Gorenjsko. GDS je temu srečanju posvetilo peti in šesti letnik Geografskega vestnika, ki je izšel v enem zvezku.

Pomembno nadgradnjo znanstvenoraziskovalnega in strokovnega dela slovenskih geografov predstavljajo društvene publikacije. GDS oziroma ZGDS izdaja dve periodični publikaciji. Geografski vestnik, časopis za geografijo in sorodne vede, je prva samostojna geografska revija na Slovenskem in redno izhaja (razen medvojnega razdobja 1941–1945) od leta 1925 dalje. Doslej je v 64 knjigah izšlo 69 letnikov Vestnika na več kot 13.000 straneh. V njem je bilo objavljeno nad 700 znanstvenoraziskovalnih prispevkov, študij in razprav, ki zajemajo in prikazujejo pestro raziskovalno tematiko slovenske geografije. Že od samega začetka prinaša Geografski vestnik tudi prispevke nekaterih uglednih tujih strokovnjakov. Tudi na ta način se vsebinsko in metodološko-raziskovalno krepiti in bogati slovenska geografija.

Geografski obzornik, časopis za šolsko geografijo oziroma za geografsko vzgojo in izobrazbo, od leta 1990 pa strokovni časopis za popularizacijo geografije, izhaja od leta 1954. Je znanstvenoraziskovalna in strokovno informativna revija, ki z najraznovrstnejšimi objavami skrbi, še zlasti s področja didaktike geografije, za modernizacijo pouka geografije, širjenje geografskega znanja in mišljenja ter sodobnega pogleda na svet. Praviloma izhaja 4 krat letno. Doslej se je nabralo 44 letnikov revije. Ima izredno širok krog sodelavcev, ki so doslej objavili na njegovih straneh blizu 1800 prispevkov.

Poleg teh dveh osrednjih periodičnih publikacij izdaja GDS oziroma ZGDS že od leta 1959 zbornik posameznih zborovanj kakor tudi drugo aktualno strokovno literaturo. Med drugim je bil izredno dragocen Zbornik 6. kongresa geografov FLRJ (Ljubljana 1962, 431 str.), ki je s svojo vsebino razgibal raziskovalno dejavnost na številnih novih področjih domala po vsej takratni državi. Za informiranje mednarodne geografske javnosti o stanju in položaju geografije v Sloveniji sta izšli dve samostojni knjižici: »Slovenia. Geographic Aspects of a new Independent European Nation« (1992, 100 str.) in »Slovenia. A Gateway to Central Europe« (1996, 96 str.).

Slovenski geografi so s svojimi številnimi objavami dostojno zastopani v tujem znanstvenem in strokovnem tisku. K temu jih spodbuja tudi ZGDS, ki s svojimi mednarodnimi stiki odpira najrazličnejše oblike in možnosti objavljanja v tujini.

GDS oziroma njegova naslednica ZGDS sta bila vedno pobudnika za vzpostavlanje stikov in so-

delovanja med geografskimi društva in institucijami bodisi na ozemlju nekdanje Jugoslavije, v sosednjih državah kakor tudi s pomembnejšimi središči evropske in ameriške geografije. V zadnjih petdesetih letih so bili slovenski geografi med pobudniki številnih raziskovalnih in drugih strokovnih akcij ter srečanj, ki so se uspešno uresničevale na celotnem ozemlju nekdanje skupne države. Vpetost slovenske geografije v mednarodne raziskovalne tokove pa ni pomembna samo za seznanjanje s tujimi raziskovalnimi dosežki, temveč tudi za prodor in uveljavitev slovenske geografije in njenih temeljnih spoznanj v ustrezne mednarodne znanstvenoraziskovalne geografske tokove. Mnogi slovenski geografi so že tri desetletja in več aktivni v strokovnih telesih in delovnih oziroma študijskih skupinah Mednarodne geografske zveze.

Takoj po osamosvojitvi in še pred mednarodnim priznanjem Republike Slovenije kot samostojne in suverene države, so prišle iz tujine številne pobude in ponudbe iz geografskih strokovnih krogov za predstavitev naše nove države. Temu so se odzvali naši najvidnejši in v svetu priznani ter uveljavljeni geografi. Že sredi poletja leta 1991 je izšla v ugledni mednarodni geografski reviji *GeoJournal* (Dordrecht-Boston-London) razprava »The Republic of Slovenia – Geographical Constants of the New Central – European State«, ki jo je napisal akademik dr. I. Gams.

Ugled in veljava slovenske geografije v mednarodnih strokovnih krogih in svetu se kaže tudi v tem, da je bila po osamosvojitvi naše države ZGDS takoj, in sicer na 27. kongresu Mednarodne geografske zveze, ki je bil v Washingtonu poletu 1992, sprejeta kot polnopravna članica v to ugledno mednarodno strokovno zvezo.

Ugled slovenske geografije v mednarodnih strokovnih krogih se je pokazal tudi v času osamosvajanja naše države – Republike Slovenije. Številni slovenski geografi so prek svojih prijateljev in kolegov v tujini obveščali svetovno javnost z razmerami in položajem pri nas ter z našimi hotenji in namerami. Tudi tujci (npr. iz Nemčije, Avstrije, Poljske in Madžarske), ki so častni člani ZGDS, so po svojih utečenih in drugih uveljavljenih vezeh sproti, na podlagi avtentičnih informacij od nas, obveščali svojo domačo javnost, politične predstavnike in druge o Sloveniji in njenih osamosvojitvenih težnjah. Podobno je bilo tudi v ZDA, kjer so ugledni univerzitetni učitelji in priznani strokovnjaki, ki sodelujejo s slovenskimi geografi, naslovili številne peticije in poročila ter javna pi-

sma na State Department in druge ustanove in službe tamkajšnjega političnega sistema.

Slovenski geografi so bili vedno tesno povezani s slovenskimi pokrajinami in z utripom življenja njenih prebivalcev. Raziskovali so številne značilnosti slovenske zemlje ter soodvisnosti med naravo in družbo kakor tudi vplive človeka na spreminjanje okolja. Slovenska geografija, katere vrh strokovne povezanosti in organiziranosti predstavlja GDS oziroma njegova naslednica ZGDS, se nikdar ni ukvarjala sama s seboj, temveč je smoter svojega dela in strokovnega poslanstva videla in našla v proučevanju pokrajin ter posameznih socialno-gospodarskih problemov, ki so s svojimi vzročno-posledičnimi nastavki pomembno sooblikovali in spreminjali podobo slovenske kulturne pokrajine. Naša geografija si je vedno prizadevala, da z vsemi svojimi raziskovalnimi potenciali predstavi javnosti slovensko zemljo in njene pokrajine z vsemi njihovimi dragocenostmi in posebnostmi.

Naša geografija je prispevala v zakladnico slovenske kulture in znanosti številna temeljna dela, ki prikazujejo Slovenijo v celoti, ali kot državo in del sveta. Med takšna dela brez dvoma sodijo: Melikova »Slovenija« v dveh delih in v šestih knjigah (1935–1960), pa »Slovenija – pokrajine in ljudje« ter »Nacionalni ali Geografski atlas Slovenije«; slednji dve deli sta že pripravljene za natis. Poleg tega ne moremo prezreti »Krajevnega leksikona Dravske banovine« (1937), Savnikovega »Krajevnega leksikona Slovenije« v 4 knjigah (1968–1980), pa »Krajevnega leksikona Slovenije« (1995), »Priročnega krajevnega leksikona Slovenije« (1996), »Velikega atlasa sveta« (1996) itd. V vsa ta in številna druga pomembna ter temeljna dela so vložili slovenski geografi ogromno svojega znanja in dela. In kdo bi mogel ob vsem tem naštevanju prezreti učbenike zemljepisa z vsemi potrebnimi didaktičnimi pripomočki, ki so s svojo vsebinsko zasnovo in po opremljenosti v samem evropskem vrhu.

S svojimi izvirnimi znanstvenimi izsledki je geografija pomagala pri odkrivanju in razreševanju številnih prostorskih problemov ter pri snovanju ustrežnejših pristopov pri njihovem odpravljanju kakor tudi na področju urejanja prostora. Slovenska geografija je s svojim opravljenim delom nesporno upravičila ugled temeljne nacionalne znanstvene discipline. Prepričan sem, da lahko ob svojem stanovskem prazniku s ponosom zre na prehojeno pot, ki je tudi trden temelj za njen prihodnji razvoj.